

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse — Fra Cork 2.0-erklæringen til konkrete foranstaltninger**(initiativudtalelse)**

(2017/C 345/06)

Ordfører: **Sofia BJÖRNSSON**

Plenarforsamlingens beslutning	26.1.2017
Retsgrundlag	Forretningsordenens artikel 29, stk. 2 Initiativudtalelse
Kompetence	Sektionen for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø
Vedtaget i sektionen	15.6.2017
Vedtaget på plenum	6.7.2017
Plenarforsamling nr.	526
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	123/0/0

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU glæder sig over Cork 2.0-erklæringen og den konference, som i september 2016 mundede ud i erklæringen. Erklæringen yder fortsat stærk støtte til en EU-politik for landdistrikterne.

1.2. Det kan konstateres, at landdistrikterne i EU ikke er homogene, og at forudsætningerne varierer, både internt i medlemsstaterne og mellem disse. EØSU mener, at der som følge af disse uligheder er behov for fokus og for en strategisk tilgang i forbindelse med anvendelsen af de tilgængelige EU-midler. Denne bør være baseret på både prioriteter fra medlemslandene og deres regioner, og vigtigst af alt, på initiativer fra befolkningen i landdistrikterne. Obligatoriske landdistriktvurderinger af politiske beslutninger og strategier kan derudover være en måde, hvorpå der kan tages hensyn til landdistrikternes særlige forudsætninger.

1.3. Udvikling af landdistrikterne er et horisontalt spørgsmål, som vedrører stort set alle politikområder. Der er brug for en mere sammenhængende politik for landdistrikterne og den regionale udvikling, hvilket kræver et solidt budget for ESI-fondene (europæiske struktur- og investeringsfonde). EØSU konstaterer, at den af ESI-fondene, som har størst fokus på udvikling af landdistrikterne, er Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL), og udvalget understreger, at andre ESI-fonde såsom Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (EFRU) og Den Europæiske Socialfond (ESF) bør øge deres andel.

1.4. Mulighederne for forenkling af politikken er store. EØSU ønsker at understrege, at forenkling af reglerne for ESI-fondene er en nødvendighed, både på EU-niveau og i forbindelse med den nationale og regionale gennemførelse af politikkerne. Det nuværende system er så kompliceret, at mange potentielle ansøgere opgiver at indgive en ansøgning.

1.5. I flere områder af Europa, frem for alt i landdistrikter, savnes der fortsat stabile løsninger vedrørende internetbaseret kommunikation. EØSU understreger, at dette ikke er rimeligt. Befolkningen i landdistrikterne har brug for bredbåndsteknologi, f.eks. velfungerende telefoni, af hensyn til deres sikkerhed og levestandard. Adgang til bredbånd kan være en faktor, som har en indflydelse på, i hvilken udstrækning navnlig unge ønsker at blive boende eller flytte. For virksomheder og iværksættere er adgang til bredbåndstjenester en nødvendighed.

1.6. Landbrugssektoren spiller med sin stærke kobling til jorden en yderst vigtig rolle for landdistrikterne. Landbrugsproduktionen er både en uundgåelig del af livet i landdistrikterne, når det gælder om at dække samfundets behov for bæredygtige fødevarer, og en drivkraft i udviklingen af landdistrikterne. Derfor finder EØSU det naturligt, at størstedelen af de midler, som findes i ELFUL, er øremærket til landbrugsvirksomhed. Det er en forudsætning for bæredygtig landbrugsproduktion på lang sigt, at unge landbrugere har gode vilkår.

1.7. EØSU vil gerne understrege, at bæredygtig udvikling kræver et godt innovationsklima.

1.8. EØSU konstaterer, at FN's 17 mål for bæredygtig udvikling og delmål ligesom klimaaftalen fra Paris (COP21), er overordnede målsætninger, som vedrører omfatter samtlige EU's politikområder, ikke mindst politikken for udvikling af landdistrikter. De lokale og regionale myndigheder, som har ansvaret for landdistrikterne, skal aktivt arbejde for gennemførelsen af disse internationale forpligtelser.

2. Generelle bemærkninger

Cork 2.0

2.1. I 1996 afholdt Kommissionen en konference i Cork i Irland. Resultatet af konferencen blev Cork-erklæringen, som lagde grunden til den fælles landbrugspolitik's anden søjle og til programmerne for udvikling af landdistrikter. I efteråret 2016 arrangerede Kommissionen en ny konference i Cork, hvor Cork 2.0-erklæringen blev vedtaget.

2.2. Erklæringen blev udarbejdet i bred enighed ved en konference arrangeret af Generaldirektoratet for Landbrug og Udvikling af Landdistrikter med ca. 340 deltagere fra de fleste af EU's medlemsstater, som repræsenterede civilsamfundet og myndigheder på nationalt, regionalt og EU-niveau, som også talte repræsentanter for EØSU. Ved konferencens afslutning fremlagdes erklæringen med titlen »Et bedre liv i landdistrikter«, som stiltiende blev godkendt af deltagerne.

2.3. Udgangspunktet for erklæringen er politikkerne for landbrug og landdistrikter i EU. Til en vis grad anlægges der dog en bredere synsvinkel, idet der henvises til FN's mål for bæredygtig udvikling (2030-dagsordenen)⁽¹⁾ og klimaaftalen fra Paris (COP21)⁽²⁾.

2.4. Erklæringen indledes med en række betragtninger, og derefter følger ti punkter med de politiske retningslinjer:

- Punkt 1: Fremme af velstand i landdistrikterne
- Punkt 2: Styrkelse af landdistrikternes værdikæder
- Punkt 3: Investering i levedygtighed og vitalitet i landdistrikterne
- Punkt 4: Bevarelse af landmiljøet
- Punkt 5: Forvaltning af naturressourcer
- Punkt 6: Fremme af klimainsatsen
- Punkt 7: En saltvandsindsprøjtning til viden og innovation
- Punkt 8: Styrkelse af styringsmodeller i landdistrikterne
- Punkt 9: Fremme af politikgennemførelse og -forenkling
- Punkt 10: Forbedring af resultater og ansvarlighed.

2.5. Erklæringen anlægger en bred synsvinkel på udviklingen af landdistrikter, og dens styrke ligger i dens rækkevidde og indhold, idet den omfatter alle de aspekter, der er brug for, hvis man skal skabe et livskraftigt og bæredygtigt landmiljø i EU. EØSU konstaterer imidlertid, at den store rækkevidde også er erklæringens svaghed, eftersom den skaber en kompleksitet, som ikke levner plads til fokus på EU-niveau. EØSU vil med tanke på de betydelige udfordringer, som landdistrikterne står over for, understrege betydningen af, at de tilgængelige midler anvendes på en fokuseret måde for at sikre, at der opnås konkrete resultater. Dette fokus bør være baseret på både prioriteter fra de respektive medlemslande eller regioner, og vigtigst af alt, på initiativer fra befolkningen i landdistrikterne.

⁽¹⁾ Jf. udtalelse om »Næste skridt hen imod en bæredygtig europæisk fremtid« (se side 15 i denne EUT).

⁽²⁾ Jf. udtalelse om »Vejen fra Paris« (EUT C 75 af 10.3.2017, s. 103.)

2.6. Indholdet i Cork 2.0-erklæringen ligner i høj grad indholdet af erklæringen fra 1996, dog med den forskel, at klima og digitalisering er kommet til.

2.7. EØSU ser sig selv som en naturlig part i gennemførelsen af erklæringen og opfordrer Kommissionen til fremover at udarbejde statusrapporter, om hvordan gennemførelsen skrider frem.

EU-fonde møntet på politikken for udvikling af landdistrikter

2.8. Alle lande i EU har programmer for udvikling af landdistrikterne på nationalt eller regionalt niveau, som delvist er finansierede gennem ELFUL og delvist med nationale midler (offentlige og private). Programmerne indeholder foranstaltninger, som har til formål at bidrage til en bæredygtig udvikling i tre dimensioner — miljømæssigt, socialt og økonomisk. De udformes af de respektive medlemslande eller regioner og godkendes af Kommissionen.

2.9. ELFUL hører til blandt de såkaldte ESI-fonde (europæiske struktur- og investeringsfonde) sammen med samhørighedsfonden, Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (EFRU), Den Europæiske Socialfond (ESF) og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond (EHFF). Et fælles regelsæt⁽³⁾ styrer den tekniske gennemførelse af ESI-fondene. De enkelte lande har desuden indgået fælles partnerskabsaftaler for fondene med prioriteter for gennemførelsen af politikken. Dette er et led i opfyldelsen af målene i Europa 2020-strategien. Der findes således en tæt kobling mellem fondene og en strategi for koordinering af disse.

2.10. Inden for rammerne af ELFUL findes der landdistriktsnetværk, dels på europæisk niveau via det europæiske netværk for udvikling af landdistrikter, dels på nationalt og regionalt niveau. Netværkene skaber platforme for møder og udveksling af erfaringer, og gennem netværkenes aktiviteter forbedres forudsætningerne for en vellykket gennemførelse af programmerne for udvikling af landdistrikter og en ditto målopfyldelse.

2.11. Regionsudvalget har fået foretaget en undersøgelse af, i hvilken udstrækning midler fra ESI-fondene anvendes til udvikling af landdistrikter⁽⁴⁾. Ikke overraskende er ELFUL den fond, hvorfra der er blevet og fortsat bliver anvendt flest midler til dette formål. Andelen fra de øvrige fonde er relativt lav til meget lav. Eftersom udvikling af landdistrikter er et horisontalt spørgsmål og desuden er vigtig for en sammenhængende union, mener EØSU, at der bør gøres en indsats for at øge denne andel.

2.12. ESI-fondene har været og vil fortsat være de vigtigste midler på EU-niveau, når det handler om at gennemføre hensigterne i Cork-erklæringen. Den næste finansielle periode i EU indledes i 2021, og udformningen af politikken for denne periode blive afgørende for, i hvor høj grad hensigterne i Cork 2.0 vil blive ført ud i livet. EØSU påpeger derudover, at der for at virkeliggøre erklæringen og målsætningerne for politikken kræves et solidt budget for ESI-fondene.

3. Kommende foranstaltninger

Anerkendelse af landdistrikternes potentiale

3.1. I erklæringens punkt 1 angives det, at der bør findes en proofing-mekanisme for landdistrikterne (eller landdistriktsvurdering), som kan sikre, at landdistrikternes potentiale afspejles i EU's politikker og strategier. Politikker for landbrug og landdistrikter skal bygge på landdistrikternes identitet og dynamik via flersektorielle tilgange og tage hensyn til værdien af bæredygtighed, social inklusion og lokal udvikling.

3.2. En landdistriktsvurdering kan indebære, at man på en objektiv og systematisk måde tager hensyn til landdistrikternes særlige forudsætninger. Den kan være et værktøj, som viser, hvordan politiske beslutninger påvirker landdistrikterne, så man kan undgå at påvirke dem i negativ retning.

3.3. Landdistriktsvurdering forekommer f.eks. i Finland, Storbritannien og Canada. Den kan både være obligatorisk og frivillig. I Nordirland har der siden 2016 været et lovfæstet krav om landdistriktvurderinger. Landenes systemer minder om hinanden.

3.4. Hvis landdistriktvurderingen skal føre til resultater, er den nødt til at være obligatorisk. Den skal sikre, at de, som skal træffe beslutninger, har et godt grundlag at træffe dem på. En landdistriktvurdering, som blot indebærer en undersøgelse og fører til en række konstateringer, men ikke påvirker beslutningerne, giver ingen mening.

⁽³⁾ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1303/2013 af 17.12.2013.

⁽⁴⁾ <http://cor.europa.eu/en/documentation/studies/Documents/Evolution-Budget-Dedicated-Rural-Development-Policy.pdf>

3.5. Man må også være klar over, at der inden for EU og internt i et medlemsland ikke findes ét enkelt landdistrikt, men mange forskellige landdistrikter med forskellige muligheder og vilkår. Dette bør også afspejles i landdistriktvurderingen og i politikken både på EU-niveau og i medlemslandene, hvis udviklingen af landdistrikter skal føre til vellykkede resultater. Befolkningen i landdistrikterne har også en rolle at spille i opbygningen og udviklingen af en lokal identitet. Desuden er det op til dem at drøfte og beslutte, i hvor stort omfang de landlige særpræg skal bevares.

Leader og lokaludvikling styret af lokalsamfundet

3.6. I erklæringens punkt 8 påpeges det, at man bør bygge videre på den succes og bottom-up-tilgang, som Leader er baseret på. EØSU har i en lang række dokumenter givet udtryk for sine standpunkter vedrørende EU's samhørighedspolitik, partnerskaberne under denne, Leader-metoden og den nye metode med lokaludvikling styret af lokalsamfundet.

3.7. EØSU bakkede op om den analyse, som Kommissionen allerede foretog i sin tredje rapport fra 2004 om samhørighed, hvor målet var at opnå en mere afbalanceret udvikling gennem at mindske de nuværende forskelle, forhindre territorial ubalance og forene regionalpolitikken og sektorpolitikken ⁽⁵⁾.

3.8. Udvalget kan imidlertid konstatere, at dette mål ikke er nået, og at der er brug for en mere sammenhængende politik for udvikling af landdistrikter og regional udvikling.

3.9. EØSU har også hilst partnerskabsprincippet velkommen som en effektiv metode til at fremme programmerne for ESI-fondene. Partnerskabsprincippet indebærer, at ud over de sædvanlige økonomiske og sociale aktører deltager også civilsamfundets organisationer, partnere på miljøområdet, ikke-statslige organisationer og organer, som fremmer ligestilling mellem kvinder og mænd.

3.10. Leader-metoden er et velafprøvet udviklingsinstrument, hvor det offentlige og civilsamfundet deltager i et lokalt partnerskab. EØSU konstaterede allerede i 2011, at metoden burde kunne få adgang til midler under alle ESI-fondene. Den har tillige været en positiv faktor med hensyn til at forene by og land bedre ⁽⁶⁾. Metoden kan også anvendes i bymiljøer, men EØSU understreger, at dette ikke bør ske på bekostning af udviklingen af landdistrikter.

3.11. I programperioden 2014-2020 er lokaludvikling styret af lokalsamfundet (CLLD, Community-Led Local Development) under Leader-metoden blevet et nyt instrument, hvor de fire ESI-fonde bidrager i fællesskab. Lokaludvikling gennemføres mest effektivt af de personer, som bor og arbejder i et område og kender det.

3.12. Mindst fem procent af midlerne fra ELFUL skal anvendes til lokaludvikling styret af lokalsamfundet. Gennem sin konstruktion, som betyder, at de fire forskellige regelsæt skal følges for hver enkelt af fondene, er muligheden for en rationel og enkel udnyttelse begrænset. Inden den næste programperiode indledes, bør Kommissionen fremlægge forslag om omfattende forenklinger, således at lokaludvikling styret af lokalsamfundet kan nå sit fulde potentiale som et værktøj for både land og by, og der kan afsættes et minimumsbeløb til denne metode.

Tjenesteydelser og arbejde

3.13. Faktorer som tjenesteydelser og arbejde har en indflydelse på, i hvilken udstrækning mennesker ønsker eller har mulighed for at blive boende i eller flytte til landdistrikterne. Det er en generel tendens i EU, at mennesker flytter fra landdistrikterne, hvilket skaber en nedadgående spiral og mindsker muligheden for at opfylde fællesskabsmål og FN's mål for bæredygtig udvikling. Den demografiske udvikling kan fremover blive en udfordring, og både unge og ældre i landdistrikterne må nødvendigvis være i besiddelse af forudsætninger for en god livskvalitet.

⁽⁵⁾ Jf. udtalelse om territorial samhørighed, EUT C 228 af 22.9.2009, s. 123.

⁽⁶⁾ Jf. udtalelse om Leader som instrument for lokal udvikling, EUT C 376 af 22.12.2011, s. 15.

3.14. Adgangen til grundlæggende offentlige og kommercielle tjenester som skole, sundhedspleje, post, fødevarebutikker, kollektiv trafik mm. kan være forskellig i byområder og landdistrikter. Dette kan være en faktor, som er afgørende for menneskers valg af, hvor de ønsker og har mulighed for at bo. For børnefamilier kan f.eks. adgangen til velfungerende børnepasning påvirke, i hvilken udstrækning forældrene har mulighed for at arbejde. I visse dele af EU er adgangen til tjenesteydelser generelt dårligere i landdistrikterne end i byområderne. Processen for fysisk planlægning bør tage højde for dette problem for at sikre, at livskvaliteten i landdistrikterne ikke forringes.

3.15. I flere EU-lande er arbejdsløsheden større i landdistrikter end i byområder. Der er dog store forskelle, hvilket kan ses i statistikker fra Eurostat⁽⁷⁾. Samtidig kan visse virksomheder berette om vanskeligheder med at finde kvalificeret arbejdskraft i landdistrikter. Der kan derfor konstateres et mismatch mellem udbud og efterspørgsel i begge retninger. Tendensen er, at unge mennesker, som vil uddanne sig, søger mod steder med universiteter og højere læreanstalter, og siden ikke flytter tilbage.

3.16. Modtagelse af indvandrere — og ikke mindst deres familier — er og vil i de kommende år fortsat være en udfordring for befolkningen i landdistrikterne. Der bør tilskyndes til, at man forsøger at opnå og fastholde gensidigt hensyn og gensidig respekt. Landdistrikterne vil kunne give indvandrerfamilier gode levevilkår. Når det gælder lande med stor indvandring — af f.eks. flygtninge og migranter — og arbejdskraftindvandring, kan det være en udfordring at finde arbejdspladser, men også en mulighed for rekruttering af arbejdskraft.

3.17. I erklæringen er spørgsmål om arbejdspladser og uddannelse frem for alt belyst i punkt 3 og 7. Spørgsmålet om service belyses mere indirekte. EØSU bemærker, at fællesskabsinitiativer både direkte og indirekte har betydning for udviklingen, ikke mindst spørgsmålet om skabelse af arbejdspladser gennem virksomhedsfremmende tiltag. Hvad angår adgang til serviceydelser er det i højere grad et ansvar for de respektive medlemsstater, også selv om f.eks. ESI-fondene kan fungere som katalysator.

Landbrug og udvikling af landdistrikter

3.18. Landbrugs- og skovområder optager omtrent 85 % af landområderne i EU. Der er store variationer mellem lande og regioner. Det opdyrkede landskab er en forudsætning for produktion af fødevarer, foder, energi og fibre, men også en kilde til bevarelse og produktion af fælles goder såsom et rigt plante- og dyreliv. Landskabet er en faktor, som skiller landdistrikterne fra byområderne. Det udgør et unikt aspekt i landdistrikterne i EU, og landbrugssektoren spiller med sin stærke kobling til jorden en yderst vigtig rolle for landdistrikterne. Spørgsmål om bevarelse af landmiljøet og forvaltning af naturressourcer er aspekter, som belyses i erklæringens punkt 4 og 5. Forudsætningerne om bæredygtig udnyttelse og forvaltning er afgørende for de iboende værdier i landskabet, for vandkvaliteten og den biologiske mangfoldighed.

3.19. Landbrugsproduktionen belyses i erklæringen, om end det frem for alt sker på en indirekte måde, og det kan udledes, at landbrugsproduktionen (i form af fødevarer) i et vist omfang tages for givet. Som ovenfor nævnt behandles aspekterne vedrørende bevarelse og forvaltning af miljøer og naturressourcer mere eksplicit. EØSU påpeger, at landbrugsproduktionen dels er en uundgåelig del af livet i landdistrikterne, når det gælder om at dække samfundets behov for bæredygtige fødevarer, dels er en drivkraft i udviklingen af landdistrikterne. En stor del af befolkningen i landdistrikterne er aktive inden for land- og skovbrug, de skaber arbejdspladser og skaber grundlag for efterspørgsel på service og tjenesteydelser. Et vigtigt aspekt i den sammenhæng er muligheden for, at nye landbrugere, ikke mindst unge, kan tage over og skabe øget aktivitet. Andelen af unge landbrugere er lav, og der er brug for en indsats for at lette generationsskiftet.

3.20. En bæredygtig landbrugsproduktion kræver, at de tre dimensioner af bæredygtig udvikling — den økonomiske, den sociale og miljøet — går op i en højere enhed. Den økonomiske dimension kan i visse tilfælde være afgørende for driften. Som eksempel kan nævnes, når artrige enge og græsmarker gradvist mindskes i omfang pga. mindsket lønsomhed i den animalske produktion med græssende dyr, hvilket igen har negative konsekvenser for den biologiske mangfoldighed. Dette er et eksempel på, at hvis landbrugene ikke er økonomisk levedygtige, så påvirkes det omgivende miljø, og det viser, at det er vigtigt, at landbrugere får kompensation for de miljøtjenester, de udfører.

⁽⁷⁾ http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Unemployment_statistics_at_regional_level

3.21. EØSU mener, at landbrugssektoren er et område inden for udvikling af landdistrikterne, hvor ELFUL har og bør have hovedansvaret. Størstedelen af de midler, som findes i ELFUL, er med rette øremærket til landbrugsvirksomhed, f.eks. i form af miljøbetalinger, kompetenceudvikling, støtte til områder med naturlige begrænsninger og investeringsstøtte. Andre områder i ELFUL, f.eks. energi, bredbånd og innovationsstøtte, har set i et bredere perspektiv positive virkninger for landdistrikterne. Samtidig er landbrug en erhvervsaktivitet ligesom andre, og denne målgruppe bør ikke udelukkes fra støtte fra andre ESI-fonde.

3.22. Land- og skovbrugere i dag kan både ses som producenter af et landskab og som forvaltere af et landskab, som tidligere generationer udnyttede. For mange mennesker er det udnyttede kulturlandskab en vigtig faktor for øget livskvalitet, og dets betydning for rekreation, friluftsliv og turisme må ikke undervurderes. Landskabets og jordressourcernes iboende værdi kan skabe forretningsmuligheder og muligheder for en indkomst på mange forskellige måder.

3.23. En mere afbalanceret territorial udvikling bør også omfatte en omstilling til bæredygtige fødevarer (8). Det er afgørende at udvikle en helhedsorienteret tilgang til fødevarer, hvis man skal tage fat om de mange økonomiske, miljømæssige og sociale udfordringer, der har med fødevarerproduktion og -forbrug at gøre, og sikre en ordentlig styring af initiativer på flere niveauer og inden for flere sektorer. Sådanne initiativer omfatter f.eks. fremme af korte forsyningskæder, der tager sigte på at forbedre udviklingen af landdistrikter ved at fremme forbrugernes adgang til sunde og friske fødevarer (9). Dette ville også komme de lokale økonomier og landbrugsproduktionen til gavn.

Innovation

3.24. Betydningen af innovation for udviklingen af landdistrikter, og når det gælder om at undfangne nye idéer og føre dem ud i livet, kan ikke understreges tydeligt nok. Innovative løsninger skaber forudsætningerne for et bæredygtigt samfund, f.eks. for landdistrikternes bidrag til en mere cirkulær, biobaseret økonomi og klimavenlige løsninger, og muligheden for at producere mere med færre ressourcer. Overførsel af og adgang til viden er en nøgelfaktor, når innovative idéer skal føres ud i livet.

3.25. Nye teknologier og nye innovative produktionsformer giver gode forudsætninger for øget bæredygtighed i landbrugsproduktionen, som resulterer i bedre dyrevelfærd og mulighed for at producere mere med færre ressourcer i form af f.eks. plantenering og plantebeskyttelsesmidler. For at anvende ny teknologi og gennemføre innovationer er der i mange tilfælde brug for omfattende investeringer, hvilket for de enkelte landbrugere kan indebære en vis risiko. Ofte er det umuligt for den enkelte bedrift at stå alene med risikoen. For at stimulere teknologier og metoder, som samfundet efterspørger, bør investeringsstøtte fra f.eks. programmet for udvikling af landdistrikter være en mulighed. Der kan være en iboende modsætning mellem landbrugets teknologiske udvikling og antallet af arbejdspladser, idet øget mekanisering og strukturel udvikling i mange tilfælde fører til færre arbejdspladser. Imidlertid kan denne udvikling også føre til økonomisk mere stabile arbejdspladser.

3.26. Strategier for og gennemførelse af innovationsbestræbelser bør være en reaktion på de behov, som allerede findes, snarere end et resultat af de midler, der er til rådighed. I erklæringens punkt 7 fremhæves behovet for øget viden og såvel teknologisk som social innovation, og behovet for samarbejde mellem aktører med henblik på at udnytte og dele information understreges. Her kan fællesskabsinitiativer som europæiske innovationspartnerskaber (EIP'er), f.eks. EIP-AGRI, være behjælpelige gennem deres bottom-up-tilgang, der skaber netværk, kommunikation og udveksling mellem aktører på forskellige niveauer, med særlig fokus på praktisk virksomhed. For yderligere at fremme innovation i landdistrikterne kan det være hensigtsmæssigt med støtte til innovationsformidlere.

Digitalisering

3.27. Adgang til højhastighedsbredbånd er i dagens samfund en uundgåelig del af infrastrukturen og en forudsætning for et velfungerende samfund, både i byområder og landdistrikter, samtidig med at det påvirker såvel adgangen til arbejdskraft som adgangen til arbejde. Tendensen er, at stadig mere foregår på internettet. I flere områder af Europa, frem for alt i landdistrikter, savnes der dog fortsat stabile løsninger. EØSU understreger, at dette ikke er rimeligt. Befolkningen i landdistrikterne har brug for bredbånd af hensyn til deres sikkerhed, f.eks. velfungerende telefoni, og af hensyn til deres

(8) Se udtalelse om mere bæredygtige fødevarer, EUT C 303 af 19.8.2016, s. 64.

(9) Dette er emnet for en initiativudtalelse fra EØSU om civilsamfundets bidrag til udviklingen af en omfattende fødevarerpolitik i EU, som forventes vedtaget i december 2017.

levestandard, f.eks. velfungerende TV. Adgang til bredbånd kan være en faktor, som har en indflydelse på, i hvilken udstrækning navnlig unge ønsker at blive boende eller flytte. Bredbånd er en nødvendighed for virksomhederne, eftersom det i de fleste tilfælde ikke er muligt at drive virksomhed uden fungerende bredbånd. Som eksempler kan nævnes betalingsløsninger i et samfund, hvor der er stadig færre kontanter i omløb, bogføring, e-handel og kommunikation med kunder. Landbrugsvirksomhed er et eksempel på et område, hvor IKT bliver stadig mere fremtrædende i forbindelse med nye tekniske løsninger.

3.28. Behovet for digitalisering og de muligheder, der er forbundet hermed, belyses i erklæringen. I de tilfælde, hvor markedskræfterne ikke er tilstrækkelige til at få udbygget bredbåndet, hvilket ofte er tilfældet i landdistrikter, mener EØSU, det er nødvendigt at finde muligheder for støtte. EØSU mener, at EFRU bør være den primære kilde til støtte af infrastruktur, mens ELFUL bør kunne anvendes til mere finmaskede og målrettede tiltag. Her kan den europæiske investeringsbank og den europæiske fond for strategiske investeringer bistå, f.eks. gennem innovative finansielle instrumenter.

Landdistrikternes rolle for den cirkulære økonomi og klimaforandringerne

3.29. Landdistrikter spiller en stor rolle i en kredsløbsorienteret eller cirkulær økonomi. I erklæringen nævnes den cirkulære økonomi i punkt 6, Fremme af klimaindsatsen, men den cirkulære økonomi har yderligere positive aspekter, hvilket også fremgår af EØSU's udtalelse om *Pakken om cirkulær økonomi*⁽¹⁰⁾. Et bæredygtigt kredsløb mellem by og land er nødvendigt, ikke bare ud fra et ressourcaperspektiv, men også fordi det bidrager til et stærkt landbrug og til at mindske importen af ressourcer. Landdistrikterne har således et stort potentiale for at bidrage til et mere cirkulært samfund, dels gennem evnen til at udnytte restprodukter som en ressource, f.eks. som gødningsstoffer eller jordforbedringsmidler, dels gennem produktion af vedvarende energi og biomaterialer.

3.30. Et led i mindskningen af klimarelevante emissioner går ud på at mindske anvendelsen af fossil energi og benytte vedvarende energikilder. Også her har landdistrikterne store muligheder for at bidrage, ikke mindst gennem produktion af sol-, vind- og vandenergi, men også bioenergi. Produktionen af vedvarende energi kan dog have stor indflydelse på såvel befolkning som miljø, og der må derfor tages hensyn til alle dele af den bæredygtige udvikling.

3.31. Klimaforandringerne handler både om at mindske effekterne og om at tilpasse sig forandringerne. Landdistrikterne har via deres store områder med landbrugsjord og skov et stort potentiale for at lagre kulstof og dermed bidrage til at reducere de klimarelevante emissioner, samtidig med at produktionen i sig selv bidrager til klimarelevante emissioner. Der bør anvendes den bedst mulige teknologi i produktionen for at minimere udslippet. Der er brug for kompetenceudvikling på alle niveauer — fra producent til beslutningstagere — i kombination med investeringsmuligheder.

3.32. Alt i alt har landdistrikterne et stort potentiale for at bidrage til et bæredygtigt samfund og dermed til såvel FN's mål for bæredygtig udvikling (2030-dagsordenen) som til klimaaftalen fra Paris (COP21), hvilket tydeligt fremgår af Cork 2.0-erklæringen. Udfordringerne er dog store, og der er brug for investeringer, både billedligt og bogstaveligt talt, for at kunne løfte disse.

Forenklning

3.33. I forbindelse med diskussioner om støtte fra EU's fonde fremføres det ofte, at det er kompliceret, både for støttemodtagere og for myndigheder. Komplexiteten behandles under punkt 9 i erklæringen. EØSU ønsker at understrege, at forenkling er en nødvendighed, både på EU-niveau og i forbindelse med den nationale og regionale gennemførelse af politikkerne. Det eksisterende system er så komplekst, at nogle afholder sig fra at søge støtte, og kompleksiteten sætter dermed gennemførelsen af politikkerne og opfyldelsen af disses mål over styr. Visse typer af ansøgninger kræver i princippet bistand fra en konsulent, hvis man skal kunne udfylde dem korrekt. Retssikkerheden for den enkelte bør være i fokus.

3.34. Under den nuværende periode, 2014-2020, er de administrative regler for ESI-fondene blevet samlet i en enkelt forordning⁽¹¹⁾. Dette er i og for sig positivt, eftersom øget samordning kan føre til effektivitetsgevinster, frem for alt i forbindelse med myndighedsudøvelsen, mens gevinsterne for de enkelte støttemodtagere formentlig er mindre, ikke mindst fordi det ikke forekommer særlig ofte, at den samme støttemodtager søger støtte fra flere forskellige fonde. Gevinsterne kan potentielt være større for lokaludvikling styret af lokalsamfundet i de lande, hvor lokaludviklingen gennemføres med støtte fra flere fonde. Virkningerne af den fælles forordning er et spørgsmål, som kræver nærmere undersøgelse.

⁽¹⁰⁾ Se udtalelse om pakken om cirkulær økonomi, EUT C 264 af 20.7.2016, s. 98.

⁽¹¹⁾ Europa-Parlamentet og Rådets forordning (EU) 1303/2013 <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?qid=1489147469173&uri=CELEX:32013R1303>

3.35. Den nuværende politik for udvikling af landdistrikter gennem ELFUL gennemføres via programmerne for udvikling af landdistrikter med fastsættelse af prioriteringer og fokusområder. Dette har skabt et system, hvor budgettet for programmet bliver yderst fragmenteret, eftersom de forskellige foranstaltninger, fokusområder og prioriteringer hver har deres egne budgetposter. Dette har hæmmet overblikket over programmerne, og udformningen har skabt øget administration for myndighederne, hvilket igen tager ressourcer fra arbejdet med at gennemføre programmerne og dermed forringer muligheden for at opfylde programmernes målsætninger.

3.36. I erklæringens punkt 10 argumenteres der for at forbedre resultaterne og ansvarligheden. Dette er også et vejledende princip for Kommissionens budgetarbejde, i forbindelse med hvilket man i 2015 lancerede initiativet *det resultatorienterede EU-budget*. De europæiske borgere og skatteydere bør kunne få adgang til oplysninger om resultaterne af politikken, og i hvilket omfang målene for politikken er opfyldt.

Bruxelles, den 6. juli 2017.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg
